

Asia: VN/17361/2021

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta eräisiin julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin

Lausunnonantajan lausunto - Asetusta koskevat kysymykset

1. Onko avustuksen määräytymistä ja laskentatapaa koskevat lähtökohdat mielestänne perusteltuja ja tarkoituksenmukaisia? (Erityisesti: avustuksen määräytyminen laskennallisesti toiminnan volyymia kuvaavien tietojen perusteella, yksikkökorvauksen tason määrittämistä koskevat periaatteet, mahdollisuus harkinnanvaraiseen lisäavustukseen)

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä VaVM 36/2020 vp (11.12.2020) valtion vuoden 2021 talousarvioesityksessä todetaan, että ”kohentuneesta kuntatalouden tilanteesta huolimatta on välttämätöntä, että koronavirusepidemian jatkuessa kuntataloutta tuetaan myös ensi vuonna. Mm. kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia korotetaan kertaluonteisesti 300 milj. eurolla ja kuntien yhteisöveron jako-osuuden 10 prosentin korotusta jatketaan, mikä kasvattaa paikallishallinnon verotuloja 510 milj. eurolla vuonna 2021. Kuntatalouden kannalta on myös tärkeää, että hallituksen linjauksen mukaisesti kunnille ja sairaanhoitopiireille korvataan täysimääräisesti koronavirukseen liittyvät välittömät kustannukset niin kauan kuin tautitilanne ja hybridistrategian toimeenpano sitä edellyttävät. Tässä talousarvioesityksessä näihin toimiin ehdotetaan 1,6 mrd. euroa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Valiokunta pitää niin ikään merkittävänä hallituksen linjausta siitä, että hoito- ja palveluvelan purkamiseen ohjataan 450 milj. euroa vuosina 2021—2023.”

Luonnoksessa valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta eräisiin julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin täysimääräistä kompensatiota ollaan leikkaamassa ja avustuksia ollaan kohdentamassa ensisijaisesti kuntien kautta. Pidämme hyvänä, että monitoimialaisilla sote-kuntayhtymillä on maakunnan kuntien niin halutessa mahdollisuus myös suoraan hakea avustuksia kuntien valtuuttamana. Laskennallisesti määräytyvä kompensatio on testimäärien ja hoitopäivien osalta perusteltu, jos kunnilla ja kuntayhtymillä on mahdollisuus hakea harkinnanvaraista lisäavustusta laskennallisista kustannuksista poikkeaviin menoihin. Kompensatio Covid-19 -kustannuksista tulisi tehdä täysimääräisenä ja kompensaatiossa tulisi huomioida myös sosiaalipalveluihin liittyvät erät ja pienentyneet maksutuotot. Covid-epidemia on aiheuttanut kustannuksia lakiluonnoksessa esitettyihin asioihin, mutta se on myös lisännyt monialaisten kuntayhtymien työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvua merkittävästi. Tämä on johtunut toiminnan rajoituksista mm. ryhmäkokojen ja kokoontumisrajoitusten osalta ja kuntayhtymä ei ole voinut järjestää kustannuksia ennaltaehkäisevää toimintaa riittävässä laajuudessa. Erilaisista rajoituksista johtuen myös asiakasmaksukertymä on jäänyt normaalia tasoa pienemmäksi etenkin alueilla, jossa

peritään jo nyt pakon edessä maksimitason asiakasmaksut. Nämä nettokustannusten muutokset eivät tule kompensoituksi luonnoksessa tehdyillä rajauksilla.

2. Onko avustuksen saajatahoa koskeva sääntely (3 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Ei

Kommentit

Laaja-alaiset sosiaali- ja terveystaloudelliset tuottavat kuntayhtymät vastaavat sosiaali- ja terveystaloudellisten tuottamisesta järjestämisvastuun nojalla. Lähtökohtaisesti covid-kustannukset tulisi korvata järjestämisvastuussa oleville tahoille, koska kuntalaskutusmallit eri puolella maata ovat erilaiset. Lähtökohtaisesti avustuksia pitäisi rajatoimintaa lukuun ottamatta pystyä hakemaan yhdellä avustuksella eikä jakautuneena erikoissairaanhoidon ja muun soten avustuksiin. Etelä-Karjalassa kuntalaskutus perustuu kiinteisiin ja ennalta sovittuihin maksuosuuksiin, mitkä eivät sisällä covid-kustannuksia, koska valtio on luvannut kompensoida tästä aiheutuvat kustannukset.

3. Onko testaukseen myönnettävää avustusta koskeva sääntely (5 § ja 9 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Ei

Kommentit

Kompensaatio tulisi olla täysimääräinen järjestämisvastuussa olevalle ja kustannukset kantavalle taholle. Kuntien muuhun toimintaan saatavia valtionosuuksia ja verotulontasauksia ei tulisi sotkea STM:n Covid19 -avustuksiin.

Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida testauksen yksikkökorvausta määrittäessään?

Kompensaatio tulisi olla täysimääräinen järjestämisvastuussa olevalle ja kustannukset kantavalle taholle. Kuntien muuhun toimintaan saatavia valtionosuuksia ei tulisi sotkea STM:n Covid19 -avustuksiin. Harvaan asututulla alueella mm. logistiikkakustannukset ovat suuremmat.

4. Onko jäljittämiseen myönnettävää avustusta koskeva sääntely (6 § ja 9 §) onnistunut? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Ei

Kommentit

Kompensaatio tulisi olla täysimääräinen järjestämisvastuussa olevalle ja kustannukset kantavalle taholle. Mm. rahan läheisyys, tulkkaus- ja käännöskustannukset vaikuttavat hintaan. Jäljittämiseen on täytynyt palkata lisähenkilöstöä ja maksaa erilliskorvauksia. Myös poliisilta on jouduttu pyytämään virka-apua karanteenisäännösten noudattamista valvomaan. Tämä on ennaltaehkäisevää toimintaa uusien tartunnan jäljitysketjujen ehkäisemiseksi. Tartuntojen määrä ei välttämättä kuvaa kokonaiskustannuksia.

Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida jäljittämisen yksikkökorvausta määrittäessään?

Kompensaatio tulisi olla täysimääräinen järjestämisvastuussa olevalle ja kustannukset kantavalle taholle. Mm. rajan läheisyys, tulkkaukset vaikuttavat hintaan. Jäljittämiseen on täytynyt palkata lisähenkilöstöä ja maksaa erilliskorvauksia. Myös poliisilta on jouduttu pyytämään virka-apua karanteenisäännösten noudattamista valvomaan. Tämä on ennaltaehkäisevää toimintaa uusien tartunnanjäljitysketjujen ehkäisemiseksi. Tartuntojen määrä ei välttämättä kuvaa kokonaiskustannuksia.

5. Onko rokottamiseen myönnettävää avustusta koskeva sääntely (7 § ja 9 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Ei

Kommentit

Kustannukset tulisi huomioida täysimääräisinä; myös välilliset kustannukset.

Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida rokottamisen yksikkökorvausta määrittäessään?

Kustannukset tulisi huomioida täysimääräisinä; myös välilliset kustannukset.

6. Onko hoidon kustannuksiin myönnettävää avustusta koskeva sääntely (8 § ja 9 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Ei

Kommentit

Kustannukset tulisi korvata täysimääräisinä. Hoitojaksot voivat olla keskimääräistä pidempiä ja kapasiteetin käyttöaste vaihtelee. Varautumista on kuitenkin tehtävä ja se sitoo kustannuksia. Hoitoa ja eristämistä on tehty myös sosiaalihuoltolain alaisissa yksiköissä. Asetus ei huomioi sosiaalihuollossa esim. kotihoidossa ja tehostetussa palveluasumisessa aiheutuneista asiakkaiden karanteeneista aiheutuneita kustannuksia. Kaikki koronakustannukset eivät kohdistu vain terveydenhuoltoon. Kustannuksia voi hakea vain v. 2021 huhtikuun alusta. Eksotella on saamatta korvauksia vuodelta 2020 syntyneisiin Covid-19 -kustannuksiin useita miljoonia euroja.

Mitä tekijöitä valtionapuviranomaisen tulisi mielestänne erityisesti huomioida covid-19-taudin hoidon yksikkökorvausta määrittäessään?

Kustannukset tulisi korvata täysimääräisinä. Hoitojaksot voivat olla keskimääräistä pidempiä ja kapasiteetin käyttöaste vaihtelee. Varautumista on kuitenkin tehtävä ja se sitoo kustannuksia. Hoitoa ja eristämistä on tehty myös sosiaalihuoltolain alaisissa yksiköissä. Asetus ei huomioi sosiaalihuollossa esim. kotihoidossa ja tehostetussa palveluasumisessa aiheutuneista asiakkaiden karanteeneista aiheutuneita kustannuksia. Kaikki koronakustannukset eivät kohdistu vain terveydenhuoltoon. Kustannuksia voi hakea vain v. 2021 huhtikuun alusta. Eksotella on saamatta korvauksia vuodelta 2020 syntyneisiin Covid-19 -kustannuksiin useita miljoonia euroja.

7. Onko harkinnanvaraista osaa koskeva sääntely (11 §) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Ei

Kommentit

Perusteet ovat liian epäselvät ja kustannusten osoittaminen vaatii paljon ylimääräistä työtä muutenkin kuormitetulle henkilöstölle. Korvauksia pitäisi voida hakea myös vuoden 2020 kustannuksiin sekä alkuvuodelle 2021.

8. Onko avustushaun aikataulua koskeva sääntely (13 §:ssä) toimivaa? Jos ei, miten muuttaisitte sitä?

Ei

Kommentit

Päätökset avustuksista tulisi saada kirjattua vuoden 2021 kirjanpitoon.

9. Mitä muuta haluaisitte lausua asetusluonnoksesta?

Esityksessä korvausten taso jää epäselväksi, mutta ei ole hyväksyttävää, että kustannuksia ei korvata kuntayhtymille täysimääräisesti sillä perusteella, että eri jakoperusteisiin perustuviin kunnille myönnettyihin muihin valtionosuuksiin on mahdollisesti sisällytetty myös korvauksia covid-kustannuksiin. Nämä avustukset tulisi pystyä erottamaan muista valtionosuuksista, jotta voitaisiin arvioida, tulevatko covid-kustannukset riittävällä tasolla maakunnassa korvattua. Oikea kohdennus olisi tärkeää myös kuntayhtymän ja kuntien välillä. Jakoperusteet tulisi olla yksiselitteisesti selvillä niiltä osin, kun esitetään, että muihin kunnille myönnettyihin valtionosuuksiin sisältyy covid-korvausta. Valtion talousarvion määrärahoissa kuntien peruspalvelujen valtionosuudet ja yhteisöveron korotus eivät ole sosiaali- ja terveydenhuollon covid-kustannuksiin ajateltua tukea, vaan tähän tarkoitukseen varatut määrärahat ovat STM:n momentille ohjatut rahat.

Covid-19-testaus

1. Mikä on yhden PCR-testin kustannus, kun ottaa huomioon näytteen oton, näytteen kuljettamisen sekä sen analysoinnin kustannukset?

70-99e

2. Mikäli arvioitte alueenne keskimääräisien kustannuksien olennaisesti poikkeavan STM:n keskimääräisestä covid-19 testauksen arviosta (80-90 euroa/testi), mitkä erityispiirteet vaikuttavat arvionne mukaan tähän?

Testin keskimääräiseen hintaan vaikuttaa PCR- ja antigeenitestien välinen suhde ja myös sekvensoinnin kustannus. Kustannuksia kertyy myös testiaikojen hallinnoinnista, kuljetuskustannuksista yms. Vastauksesamme ei ole huomioitu sekvensoinnin eikä ajanvarauksen, kuljetuskustannusten yms. osuutta ja keskimääräisen PCR- ja antigeenitestien suhde vie testauksen hinnan ilman oheiskustannuksia jo n. 96 eur / kpl.

Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus covid-19 testauksen kokonaiskustannuksesta?

> 81 %

4. Pystyttekö toimittamaan valtionavustushakemuksen yhteydessä luotettavan tiedon hakijan kustannusvastuulle jääneiden covid-19-testien määrästä vuodelta 2021?

Kyllä; meillä on suoraan kirjanpitoon kirjattaville erille erillinen laskentatunnista, mitä käytetään kustannusten kohdentamisessa, mikäli korvaukset myönnetään selkeästi ja pystytään vastaavasti kohdentamaan oikein.

Covid-19-tartuntojen jäljittäminen

5. Kuinka paljon yhden todetun tautitapauksen aiheuttamat jäljityskustannukset ovat alueellanne olleet (kokonaisaika, sis. odotusajat/tartunta) vuoden 2021 osalta?

600 – 1200€ (24-48h)

6. Mikäli arvioitte alueenne keskimääräisien kustannuksien poikkeavan olennaisesti STM:n keskimääräisestä jäljittämisen arviosta (310-320 euroa/tartunta) mitkä erityispiirteet vaikuttavat arvionne mukaan tähän?

Venäjän raja ja siihen liittyvän rajaliikenteen vaikutus. Vaikea tavoitettavuus. Tartuntaryypäiden myötä tilanne vaihtelee.

Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus jäljityksen kokonaiskustannuksesta?

> 81 %

Rokottaminen covid-19-tautia vastaan

8. Kuinka paljon yhden rokotustapahtuman tuottaminen on alueellanne maksanut kaikki kulut mukaan luettuina? (Ajanvaraus, materiaalit, pistos)

16 - 19

9. Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen, että vähemmän kuin kuusi tai enemmän kuin kuusitoista euroa, mitkä erityispiirteet vaikuttavat arvionne mukaan tähän?

Oheiskustannusten tarkkaa osuutta rokotustapahtumaa kohti ei ole laskettu eikä ole ajankäytöllisesti perusteltua alkaa edes laskemaan. Peruskustannukset ovat n. 13 € / rokotus (työn osuus). Erillisiä tiloja on vuokrattu ja henkilöstöä on ollut myös opastamassa ja tätä varten on luotu sähköistä ajanvarausta + puhelinpalvelua.

Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus covid-19 rokottamisen kokonaiskustannuksesta?

> 81 %

11. Pystyttekö toimittamaan valtionavustushakemuksen yhteydessä luotettavan tiedon yksityisille toimijoille luovutetuista rokoteannoksista, joiden kustannukset eivät ole jääneet hakijan vastuulle?

Todennäköisesti kyllä.

Covid-19-taudin sairaalahoito

Mikä on alueenne lisäkustannusten prosentuaalinen osuus covid-19 potilaan hoidon kokonaiskustannuksesta?

> 81 %

13. Pystyttekö toimittamaan valtionavustushakemuksen yhteydessä luotettavan tiedon perusterveydenhuollon vuodeosastolla covid-19-diagnoosilla hoidettujen potilaiden määrästä?

Kyllä

Mänttari Liisa
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri